

RSPO มาตรฐานปาล์มยั่งยืน ทางเลือกเพื่อเพิ่มมูลค่า และทางรอดสู่ความยั่งยืน

กระทรวงพาณิชย์ โดยนายพูนพงษ์ นัยนาภากรณ์ ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า (สนค.) เผยว่าปัจจุบันท่ามกลางวิกฤตสภาพภูมิอากาศที่ทวีความรุนแรงและส่งผลกระทบต่อในวงกว้าง ผู้บริโภคทั่วโลกต่างตระหนักถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และให้ความสำคัญกับสินค้าที่ผลิตอย่างยั่งยืนมากขึ้น ดังนั้น การปรับตัวสู่ความยั่งยืนในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม ซึ่งเป็นส่วนผสมสำคัญใช้ในอุตสาหกรรมต่าง ๆ มากมาย เช่น อุตสาหกรรมการผลิตอาหาร อุตสาหกรรมเครื่องสำอาง และอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภค เป็นต้น จึงมีบทบาทต่อสิ่งแวดล้อมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ปาล์มน้ำมันเป็นหนึ่งในพืชเศรษฐกิจสำคัญของไทย โดยไทยมีผลผลิตปาล์มน้ำมันมากเป็นอันดับ 3 ของโลก มีสัดส่วนประมาณร้อยละ 4.49 ของผลผลิตปาล์มโลก รองจากประเทศอินโดนีเซีย และมาเลเซีย ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 60.49 และ 21.79 ตามลำดับ ไทยมีพื้นที่ปลูกปาล์มประมาณ 6 ล้านไร่ มีเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มกว่า 4 แสนครัวเรือน ข้อมูลปี 2566 พบว่า ผลผลิตปาล์มน้ำมันของไทยมีจำนวน 18.27 ล้านตัน และสามารถผลิตเป็นน้ำมันปาล์มได้ 3.33 ล้านตัน โดยมีสัดส่วนการใช้ น้ำมันปาล์ม แบ่งเป็น **การใช้ในประเทศ** เพื่อการบริโภคและใช้เป็นส่วนหนึ่งของผลิตภัณฑ์ในอุตสาหกรรมต่าง ๆ **ร้อยละ 67.56** สำหรับส่งออก **ร้อยละ 24.64** ตลาดส่งออกสำคัญ ได้แก่ อินเดีย (ร้อยละ 86.78) เมียนมา (ร้อยละ 9.24) เกาหลี (ร้อยละ 2.05) และจีน (ร้อยละ 0.70) ตามลำดับ **และเป็นสต็อกในประเทศ ร้อยละ 7.80** ซึ่งการผลิตน้ำมันปาล์มแบบดั้งเดิม มักเผชิญกับปัญหาการตัดไม้ทำลายป่า มลพิษทางอากาศ และปัญหาทางสังคม ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและความเป็นอยู่ของชุมชน ดังนั้น ผู้ประกอบการและเกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม จึงจำเป็นต้องปรับตัวให้ได้ตามมาตรฐานสากล

มาตรฐาน Roundtable on Sustainable Palm Oil หรือ RSPO เป็นมาตรฐานการผลิตน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืนที่ปัจจุบันได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติมากที่สุด เกิดขึ้นตั้งแต่ปี 2547 มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการเติบโตและการใช้ผลิตภัณฑ์น้ำมันปาล์มที่ผ่านมาตรฐานสากลที่น่าเชื่อถือ สอดรับกับแนวทาง ESG (Environmental, Social, Governance) เน้นความยั่งยืนทั้งด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล โดย RSPO ได้กำหนดหลักการ 8 ข้อ เพื่อเป็นกรอบการผลิตปาล์มที่ยั่งยืน ครอบคลุมตั้งแต่การบริหารจัดการ การปฏิบัติตามกฎหมาย ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ได้แก่ 1) ความมุ่งมั่นให้เกิดความโปร่งใส 2) การปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบ 3) ความมุ่งมั่นในการทำให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจและการเงินในระยะยาว 4) วิธีการปฏิบัติที่ดีที่สุดของผู้ปลูกปาล์มน้ำมันและโรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม 5) ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพ 6) ความรับผิดชอบต่อพนักงาน บุคคลและชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากผู้ปลูกปาล์มและโรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม 7) การพัฒนาการปลูกปาล์มน้ำมันในพื้นที่ใหม่อย่างมีความรับผิดชอบต่อ และ 8) ความมุ่งมั่นในการปรับปรุงกิจกรรมหลักอย่างต่อเนื่อง

โดยมาตรฐาน RSPO จะมีบทบาทเรื่องความยั่งยืน (Sustainability) เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากกฎเกณฑ์การค้าโลกที่มีข้อกำหนดด้านสิ่งแวดล้อมที่เข้มงวดมากขึ้น เช่น สหภาพยุโรป (EU) กำหนดกฎระเบียบสินค้าปลอดการตัดไม้ทำลายป่า (EU Deforestation Regulation: EUDR) ที่ครอบคลุมสินค้าปาล์มน้ำมัน กำหนดให้ผลผลิตของสินค้าต้องไม่มาจากการบุกรุกพื้นที่ป่า และมีกระบวนการผลิตที่ปฏิบัติตามกฎหมาย เป็นต้น

มาตรฐาน RSPO ในกลุ่มประเทศผู้ผลิตปาล์มน้ำมัน เช่น มาเลเซีย รับซื้อผลผลิตที่มีมาตรฐาน RSPO ในราคาที่สูง สร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรรายย่อยในการขอรับการรับรอง RSPO เพื่อเพิ่มโอกาสทางการตลาดและสร้างรายได้ที่สูงขึ้น โดยมีบริษัทน้ำมันปาล์มรายใหญ่สนับสนุนเกษตรกรรายย่อยให้ได้รับการรับรองมาตรฐาน RSPO

อินโดนีเซีย ประสบความสำเร็จในการขายน้ำมันปาล์มที่ได้รับการรับรอง RSPO ให้กับผู้ซื้อจากต่างประเทศผ่านทางแพลตฟอร์มการซื้อขาย PalmTrace ของ RSPO ส่งผลให้สมาคมเกษตรกรมีรายได้รวมกว่า 1.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในระยะเวลา 3 ปี (2563 -2565)

มาตรฐาน RSPO ในกลุ่มประเทศผู้บริโภครายอื่น เช่น ในยุโรป เป็นผู้นำระดับโลกในการผลักดันการบริโภคน้ำมันปาล์มที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน RSPO ปี 2021 ยุโรปเป็นกลุ่มผู้บริโภคน้ำมันปาล์มที่ยั่งยืนรายใหญ่ที่สุดในโลก คิดเป็นร้อยละ 45 ของการบริโภคน้ำมันปาล์มที่ยั่งยืนทั่วโลก **ญี่ปุ่น** ก่อตั้งเครือข่ายน้ำมันปาล์มที่ยั่งยืนญี่ปุ่น (Japan Sustainable Palm Oil Network: JaSPON) ในเดือนเมษายน 2562 เพื่อสนับสนุนการจัดซื้อและการใช้น้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืนในตลาดญี่ปุ่น มีเป้าหมายเพื่อแก้ไขปัญหาในการผลิตน้ำมันปาล์มและประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม

ประเทศไทย จากข้อมูลเครือข่ายน้ำมันปาล์มที่ยั่งยืน รายงานว่า เดือนมีนาคม 2567 ไทยมีสมาชิกผู้ปลูกปาล์มน้ำมันตามมาตรฐาน RSPO รวม 87 กลุ่ม ประกอบด้วย เกษตรกรรายย่อยอิสระ 83 กลุ่ม และรายใหญ่ (ที่มีสวนและโรงงาน) 4 กลุ่ม โดยสมาชิกได้รับการรับรองมาตรฐาน RSPO จำนวน 25 กลุ่ม 9,261 ราย พื้นที่ที่ได้รับการรับรอง 326,718.75 ไร่ คิดเป็นเพียงร้อยละ 5.12 ของพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน ซึ่งเป็นเกษตรกรรายย่อย 246,902.44 ไร่ และบริษัทที่มีโรงสกัดน้ำมันปาล์ม 79,816.31 ไร่

นายพูนพงษ์ กล่าวทิ้งท้ายว่า มาตรฐาน RSPO เปรียบเสมือนเข็มทิศนำทางสู่อนาคตที่ยั่งยืนสำหรับอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มไทย ที่มุ่งเน้นไปที่การส่งเสริมการผลิตน้ำมันปาล์มที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจ สอดรับกับพฤติกรรมผู้บริโภคทั่วโลกที่ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนที่เพิ่มขึ้นต่อเนื่อง หากผู้ประกอบการมีความพร้อมในการตรวจสอบและยืนยันที่มาของผลิตภัณฑ์ ผ่านการสนับสนุนด้านองค์ความรู้ การรวมกลุ่ม และด้านเงินทุน จากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนก็จะเป็นโอกาสในการผลิตปาล์มที่มีคุณภาพตอบสนองความต้องการผู้บริโภคในโลกปัจจุบัน รวมทั้งเป็นโอกาสในการรักษาความสามารถทางการแข่งขัน เพิ่มส่วนแบ่งการตลาด และการขยายสู่ตลาดใหม่ ๆ ได้อีกด้วย

สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า

3 กรกฎาคม 2567